

NATURA 2000 – VRSTE RIB

Pegunica

V Sloveniji se v okviru projekta LIFE+ pripravlja Program upravljanja Nature 2000 za obdobje 2014–2020 (SI Natura 2000 Upravljanje LIFE11NAT/SI/880). Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti, in sicer tako, da varuje habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ki so v Evropi redki ali ogroženi. Zakonska osnova za vzpostavljanje območij Natura 2000 sta evropski direktivi, in sicer Direktiva o ohranjanju prostoživečih ptic in Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst. Med kvalifikacijskimi vrstami Nature 2000 je tudi šestindvajset sladkovodnih vrst rib in dve vrsti piškurjev, med katerimi je večina vrst nelovnih. Še posebno pomembne so vrste, katerih razširjenost je omejena na ozka geografska območja. Takšna vrsta je tudi pegunica (*Alburnus sarmaticus* Freyhoff & Kottelat, 2007), ki jo v Sloveniji najdemo samo v reki Kolpi. Za pegunico bodo v programu upravljanja na posameznih območjih Natura 2000 določeni ukrepi za varstvo habitatov te vrste.

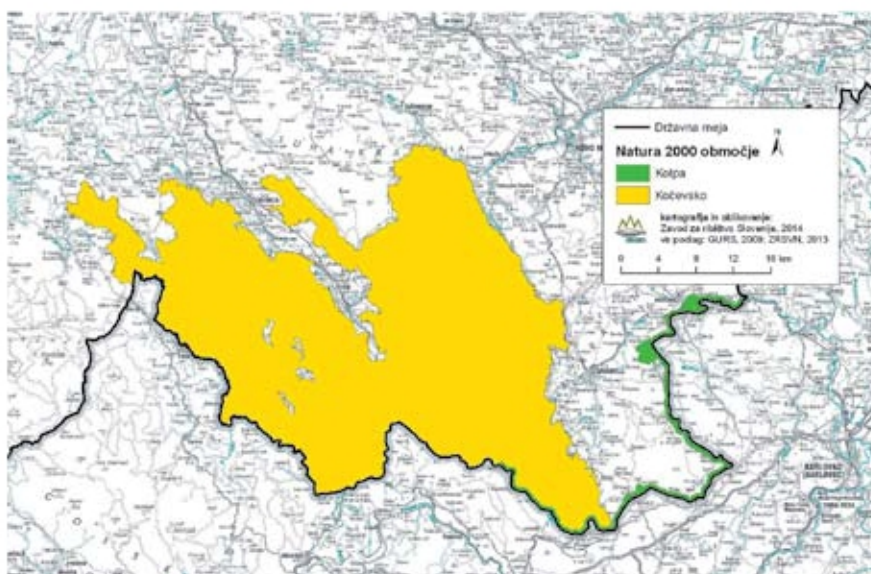
Pegunica (slika 1) ima vitko vretenasto telo izrazito srebrne barve, ki proti hrbtu prehaja v zelenosivo. Telo pokrivajo majhne luske, vzdolž pobočnice, ki poteka po vsej dolžini telesa, ima 60 do 62 luske. Hrbtne plavuti je za trebušnimi plavutmi. Baza podrepne plavuti je približno dvakrat daljša od baze hrbtne plavuti. V podrepni plavuti je 14 do 15 razvejanih plavutnic. Usta so nadstojna. Na videz je zelo podobna zeleniki (*Alburnus alburnus*), ki ima večje luske, katerih vzdolž pobočnice naštejemo 46 do 50, ter podrepno plavut s 17 do 20 razvejanimi plavutnicami. Vrsti se ločita tudi po velikosti, saj pegunica doseže večjo dolžino telesa (Venliewet & Venliewet 2006). V Sloveniji pegunica ni lovna vrsta.

Pegunica spolno dozori v drugem do četrtem letu starosti; samice leto kasneje kot samci. Drsti se v jatah od aprila do julija v brzicah z močnim tokom na prodnatem dnu. Hrani se z mehkužci, rakci in drugimi vodnimi nevretenčarji, juvenilni osebkci se hranijo tudi z zooplanktonom (Kottelat in Freyhof, 2007). Peguničin habitat so spodnji in srednji deli velikih rek, estuariji (delno zaprto vodno telo ob obali, v katerega se izliva ena ali več rek. Na eni strani je povezan z morjem, op. ur.) in obalna jezera.

Po podatkih mednarodnega rdečega seznama (IUCN) se je pegunica ohranila le v spodnjem toku Dnjepra in južnega Buga ter v porečju reke Do-

Slika 1: Pegunica *Alburnus sarmaticus* (Freyhoff in Kottelat, 2007). Foto: Arhiv ZZRS.

Slika 2: Območja Natura 2000 v Sloveniji, katerih kvalifikacijska vrsta je tudi pegunica. Vir: ZZRS, 2014.

nave v reki Kolpi. Razlogi za številčno zmanjšanje vrste v porečju Donave niso jasni, kot morebiten razlog pa navajajo izgradnjo neprehodnih jezov v zgodnjih letih 20. stoletja, ki so pegunici prekinili selitvene drstitutvene poti (IUCN, Freyhoff, 2013).

V Sloveniji jo najdemo v srednjem in spodnjem toku reke Kolpe. Poznavanje biologije, ekologije in razširjenosti te redke vrste je v Sloveniji slabo.

Pegunica je uvrščena med t. i. vrste Natura 2000; to so domorodne vrste, ki so na območju držav članic Evropske skupnosti v okviru skupnega pravnega reda opredeljene kot vrste v interesu skupnosti, za ohranjanje katerih je treba določiti posebna ohranitvena območja. Te vrste so navedene v prilogi II Direktive o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, Ur. l., št. 206/1992). V ta namen sta v Sloveniji za varstvo pegunice določeni dve območji Natura 2000 (slika 2), in sicer območji Kočevsko (SI3000263) in Kolpa (SI3000175).

V Sloveniji je pegunica zavarovana tudi z *Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah* (Uradni list RS, št. 46/2004, 109/2004, 84/2005, 115/2007, 96/2008, 36/2009, 102/2011, 15/2014) ter s *Pravilnikom o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam* (Uradni list RS, št. 82/2002, 42/2010), ki pegunico opredeljuje kot prizadeto vrsto (E).

Glede na to, da je kolpska populacija pegunice ena izmed dveh še ohranjenih populacij v Evropi (IUCN, Kottelat in Freyhoff 2007), lahko rečemo, da je redka in ogrožena vrsta, ki jo je treba v reki Kolpi varovati. Pri tem je še posebno pomembno, da ohranjamo njen habitat ter vse njegove strukture (drstišča, skrivališča, počivališča itn.), ki jih vrsta potrebuje za svoj obstoj v času življenjskega cikla.

Pripravila:
Barbara Bric

Zavod za ribištvo Slovenije

Literatura:

Kottelat in Freyhoff, 2007. European handbook of Freshwaters Fishes.

Veenvliet, P. & J. Kus Veenvliet, 2006. Ribe slovenskih celiskih voda; priročnik za določanje. Zavod Symbiosis.

Freyhoff in Kottelat, 2013. IUCN.